

daarbij voorkomende moeilijkheden kan beheerschen en indien dat niet het geval is liever een gastroenterostomie moet aanleggen dan om des principe wille een operatie die boven zijn krachten gaat. Daarmede is m.i. ook onze critiek op beide methodes gebaat, de resectie zou er nu door onjuiste indicatie stelling in een te slecht daglicht kunnen komen.

Ieder zij de lezing van deze door talrijke gekleurde platen verluchte monografie ten zeerste aanbevolen.

D. E. SCHOUTEN.

Ir. G. O. VAN DAM, *Onderzoekingen over roodvonk-toxine en -antitoxine*. Academisch Proefschrift 1927, Utrecht. Uitgave M. J. PORTIELJE.

Op de afdeeling voor infectieziekten in het Wilhelmina-gasthuis te Amsterdam onder leiding van dr. D. HERDERSCHËE heeft de schrijver bij een groot aantal roodvonkpatiënten het door het Rijks Serologisch Instituut te Utrecht geleverde toxine en antitoxine aan een onderzoek onderworpen. Vooraf geeft hij een overzicht over de verschillende opvattingen van de beteekenis van de streptococcus haemolyticus als verwekker van roodvonk. Hij komt tot de conclusie, dat de streptococcus haemolyticus naast de vatbaarheid der individuen een noodzakelijke, doch waarschijnlijk niet de eenige factor om roodvonk te verwekken zou zijn. Voorts wordt een overzicht gegeven over de serum- en toxine-reacties, welke gedurende de jaren 1925 en 1926 in het Wilhelmina-gasthuis werden verricht, loopende over 1201 gevallen, waarvan bij 1125 de diagnose roodvonk gesteld werd. De DICK-test werd uitgevoerd met een verdunning 1 : 1000 van een bepaald toxine en als contrôle met toxine, dat 2 uur verhit was op 100° C., er naast. Het bleek, dat 75 pCt. van de gevallen op den vierden dag een positieve reactie had, die na drie weken negatief was; in 10.5 pCt. bleef de positieve reactie bestaan ook na de derde ziekte-week; in 12 pCt. was de reactie negatief en bleef dit, terwijl in 2.5 pCt. de aanvankelijk negatieve reactie na 3 weken positief was geworden. Wat de reden van deze laatste omslag is, is nog niet voldoende verklaard. Van de 124 patiënten, waarbij de reactie na 3 weken positief was, kregen 10 met zekerheid voor een tweede maal roodvonk. De verbleekingsreactie van SCHULTZ-CHARLTON met reconvalescentenserum was op 697 gevallen van roodvonk 555 maal positief. De positieve reactie duidt met zekerheid op roodvonk, de negatieve sluit het echter niet uit. Met de verbleekingsreactie met het serum van de patiënt is de aanwezigheid van antistoffen eerder aan te toonen dan met de DICK-test, zooals blijkt uit een reeks onderzoekingen, waarbij deze beide reacties verricht werden. Verder werd getracht de sterkte van verschillende toxines te bepalen door enting in de huid. Het bleek echter, dat deze methode hiervoor niet te gebruiken was, zoodat van een „skin-test-dose” zooals de Amerikanen zeggen, geen sprake kan zijn. In het Rijks Serologisch Instituut te Utrecht worden dan ook geiten hiervoor gebruikt, die zeker geen slechter resultaten geven. Voor de doseering van sera en toxines zou het van groot belang

zijn, indien een reactie in vitro als de reactie van RAMON bruikbaar gemaakt zou kunnen worden voor de waardebepaling. Bij inspuiting van reconvalescentenserum en van antitoxisch paardenserum kreeg schrijver den indruk, dat in zware gevallen een gunstige reactie was waar te nemen. Uit een vergelijking, welke hij geeft met onbehandelde gevallen van roodvonk blijkt hoe moeilijk het is de therapeutische waarde te bepalen.

A. CHARLOTTE RUYS.

O. WILLE, *Alltägliches in der Gynäkologie*. Uitgever: KABITSCH. Leipzig. mark 2.50.

Het is een genot dit boekje te lezen. Een scherpzinnig vrouwenarts, met een rustig oordeel, man uit de praktijk, geen leider van een kliniek, is er in aan het woord. Wat hij te zeggen heeft, grondt hij op een ervaring van 30 jaren. Die ervaring werd in hoofdzaak verkregen door beoefening van fondspraktijk. Van zeldzame waarnemingen wordt nauwelijks gewaagd. Het is de alledaagsche gynaecologie, dus wat de Franschen wel plegen aan te duiden als „petite gynécologie”, die vooral bespreking vindt in dit boekje en die, dank zij de rijke ervaring van den schrijver en diens voorzichtig, bezonken oordeel op zoodanige wijze behandeld wordt, dat allereerst de algemeene medicus, maar zeker ook menig vrouwenarts uit het werkje van WILLE veel leeren kan. Van bijzonder nut acht ik zijn beschouwingen over de waarde en de beteekenis der anamnese. Hoe de anamnese bij kleine gynaecologische afwijkingen voor een juiste diagnose van bijzondere waarde is, toont de schrijver op overtuigende wijze aan. Boeiend zijn de weliswaar korte, maar waardevolle opmerkingen over de constitutie der vrouw. En van veel practisch nut zullen zonder twijfel de recepten zijn, waarmee de schrijver zijn boekje besluit. Het verdient alleszins warme aanbeveling.

A. H. M. J. VAN ROOY.

J. NEUBERGER, *Bijdrage tot de kennis van den icterus neonatorum*. Academisch Proefschrift. Leiden 1927.

De opvatting, dat de geelzucht der pasgeborenen zou berusten op een vermeerderde afbraak van bloed, dus een haemolytische icterus zou zijn, wint tegenwoordig algemeen veld. Ook het onderzoek, dat NEUBERGER deed geeft steun aan deze meening. Zijn onderzoek heeft betrekking op 56 pasgeborenen en hij vond, dat de directe reactie van HIJMANS VAN DEN BERGH in het bloedserum van den neonatus en in dat van de navelstreng nooit positief is en dat het bilirubinegehalte van deze sera verhoogd is en wel het sterkst bij de icterische kinderen. Verder toonde hij aan, dat het aantal vitaal gekorrelde erythrocyten stijgende is in de eerste dagen na de geboorte en dat de fragilité globulaire der roode bloedlichaampjes bij icterische kinderen hooger is dan bij niet icterische en dat zij het hoogst is in het navelstrengbloed.

Het kleurstofgehalte van het bloed bleek bij icterici lager dan